අකම්පිත දර්ශනය: අට්ඨාන පාළිය සහ ඒක ධම්ම විවරණය

දිට්ඨි සම්පන්න සිතක අභීතභාවය

අඟුත්තර නිකායේ ඒකක නිපාතය ඇසුරෙන්

NotebookLM

සටන් බිමේ දෙදෙනෙක්: පෘතග්ජනයා සහ දිට්ඨි සම්පන්නයා

පෘතග්ජනයා

ලෝකය දකින්නේ තමාට පෙනෙන මායාව (මිරිඟුව) තුළිනි. ඔහුට ලෝකය ‘ඇති’ දෙයක් ලෙස පෙනේ.

දිට්ඨි සම්පන්නයා

ලෝකය දකින්නේ හේතු ඵල දහම (පටිච්ච සමුප්පාදය) තුළිනි. ඔහු දකින්නේ හටගැනීම සහ නැතිවීම පමණි.

NotebookLM

නිත්‍ය සංඥාව බිඳ දැමීම

‘අට්ඨානමේතං භික්ඛවේ...
යං දිට්ඨි සම්පන්නෝ පුග්ගලෝ
කිංචි සංඛාරං නිච්චතෝ
උපගච්ඡෙය්‍ය.’

දිට්ඨි සම්පන්න පුද්ගලයා කිසිදු
සංස්කාරයක් නිත්‍ය ලෙස නොගනී.
පෘතග්ජනයා ජීවත් වන්නේ
‘මම ඉන්නවා, ලෝකය තියෙනවා’ යන
හැඟීම තුළය.
නමුත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දකින්නේ අවිද්‍යාව
නිසා ගොඩනැගුනු ‘සංස්කාර’ පමණි.

NotebookLM

සැපය යනු මිරිඟුවකි

සංස්කාරයක් මත ‘පිහිටිය’ නොහැක.

යමක් සැප යැයි ගැනීමට නම් එය මත පිහිටා, එය භුක්ති විඳිය යුතුය. නමුත් සංස්කාර යනු මොහොතක් පාසා බිඳෙන දෙයක් බව දකින නුවණැත්තාට, එහි ‘පිහිටා’ සැප විඳිය නොහැක. ඔහු දකින්නේ විඳීම තුළ ඇති වෙනස් වන දුකයි.

NotebookLM

ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් මිදීම

‘සබ්බේ ධම්මා අනත්තා’

අතක් නැති අයෙකුට, අත නැති බව දැනෙන්නේ සිහිය යොමු කළ විටය. එසේම, දිට්ඨි සම්පන්නයා ලෝකය තුළ ජීවත් වුවද, ප්‍රඥා චක්ඛුසය (Wisdom Eye) යොමු කළ සැණින් එහි ‘එෂ’ ‘මම’ හෝ ‘මගේ’ යැයි ගත හැකි කිසිවක් නොමැති බව සාක්ෂාත් කරයි.

NotebookLM

සිදු විය නොහැකි දේ: ආනන්තරීය පාප

මව මැරීම
පියා මැරීම
බුදු සිරරේ ලේ සෙලවීම
සංඝ භේදය

අර්බුදයක් හෝ පීඩනයක් පැමිණි විට පෘතග්ජනයාට පෙරට එන්නේ ‘ද්වේශය’ යි. නමුත් දිට්ඨ සම් පෙරට එන්නේ ‘ප්‍රඥාව’ යි. ප්‍රඥාව ඇති තැන ආනන්තරීය පාපයකට ඉඩක් නොමැත.

NotebookLM

ඒකීය ශාස්තෘත්වය

දිට්ඨි සම්පන්නයා බුදුරජාණන් වහන්සේව සරණ යන්නේ රූපය නිසා නොව, ධර්මය තුළින් උන්වහන්සේගේ අවබෝධය දැකීමෙනි.

එකම ලෝක ධාතුවක බුදුවරුන් දෙනමක් හෝ සක්විති රජවැන් දෙදෙනෙක් පහළ නොවේ.

NotebookLM

කර්ම නියාමය: බීජය සහ ඵලය

කාය/වචී/මනෝ දුෂ්චරිතයෙන් ඉෂ්ඨ (යහපත්) විපාක ලැබිය නොහැක.

සමාජයේ පාපී පුද්ගලයන් සැප විඳින්නේ ඔවුන් කරන පව් නිසා නොව, පෙර කළ කුසල කර්මවල විපාක ලෙසය. යහපත් අය දුක් විඳින්නේ පෙර අකුසල විපාක ලෙසය. කර්ම විපාක මිශ්‍ර වීමක් සිදු නොවේ.

NotebookLM

සිත වැඩීමේ ආයුධ: ඒක ධම්ම

නිබ්බිදාව (Disenchantment), විරාගය (Dispassion), සහ නිරෝධය (Cessation) පිණිස පවතින තනි ධර්ම කරුණු.

NotebookLM

තෙරුවන් ගුණ සිහි කිරීම

- බුද්ධානුස්සතිය: බුදු ගුණ යනු ශරීර ස්වභාවය නොව, අවබෝධයේ ස්වභාවයයි.
- ධම්මානුස්සතිය: සත්‍ය වූ මාර්ගය දැකීම.
- සංඝානුස්සතිය: බාහිර පෙනුම නොව, “සුපටිපන්න” ආදී මාර්ගයේ ගමන් කරන ශ්‍රාවක ගුණ සිහි කිරීම.

NotebookLM

කායගතා සතිය: අභ්‍යන්තර බලකොටුව

සතුරන් මගහැර යාම (පැන යාම) සාර්ථක නැත. ආරක්ෂා විය හැක්කේ තමාගේ කය තුළ සිටින සතුරන් (කෙලෙස්) හඳුනාගෙන ඔවුන් පරාජය කිරීමෙනි.

මෙය ගෝචර (Tangible) සත්‍යය තුළින් අගෝචර සත්‍යය දැකීමයි.

NotebookLM

හුස්ම සහ මරණය

ආනාපානසතිය

ආනාපානසතිය වැඩිය යුත්තේ අතීත/අනාගත කාමයන් අත්හැර, වර්තමානයේ සිහිය පිහිටුවා ගැනීමෙනි.

මරණානුස්සතිය

මරණය නිත්‍ය යැයි සිතීම මුලාවකි; මරණය ද හේතු නිසා හටගන්නා අනිත්‍ය ධර්මයකි.

NotebookLM

උපසමානුස්සතිය: ගිනි නිවීම

Insight: රාග, ද්වේශ සහ මෝහ යන ගිනි නිවීමයි.

Deep Dive: මෝහය (Delusion) බොහෝ විට සැඟවී ඇත්තේ ‘උපේක්ෂා’ සහ ‘අදුක්ඛම සුඛ’ (Neutral) වේදනාවන් තුළය. මෙය දැකිය හැක්කේ හේතු ඵල දහම අවබෝධ කර ගැනීමෙනි.

NotebookLM

දෘෂ්ටියේ බලපෑම

මිච්ඡා දිට්ඨිය:
නුපන් අකුසල් උපදවයි.
උපන් අකුසල් වඩවයි.
සත්වයා අපායට
ඇද දමයි.

සම්මා දිට්ඨිය:
නුපන් කුසල් උපදවයි.
උපන් කුසල් වඩවයි.
සත්වයා සුගතියට සහ
විමුක්තියට පමුණුවයි.

NotebookLM

යෝනිසෝ මනසිකාරයට යොමු වන්න

අපට ගෝචර වන මේ ලෝකය (ඇස, කන, කය...) තුළ සත්‍ය දැකීමට වීර්යය වඩන්න. බුද්ධ වචනය ඒ ආකාරයෙන්ම ඉගෙන ගෙන, ප්‍රඥාවෙන් විමසන්න.

දිට්ඨි සම්පන්න වන්න.

NotebookLM